

НАУКОВІ ПРАЦІ

ПОЛТАВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ
АГРАРНОЇ АКАДЕМІЇ

7'2014

Серія: Ветеринарна медицина

*В стационаре – все в порядке
Коль нет ума – трудись студент!*

*И так уж 20 лет минуло –
Отмечен славный юбилей!
Работы сделано немало,
Весь коллектив стоит за ней!*

*Судьбе мы очень благодарны,
И есть возможность все сравнить.
Мы ни за что не променяем
То, что имеем, дорожим !*

*Как много нас – хороших, славных
И добрых дел не перечесть
Пусть будет труд наш благодарным!
Вовеки нам хвала и честь!!!*

УДК: 636.39:619:616.99:619:615

Корчан Л.М., кандидат ветеринарных наук

Корчан М.І., кандидат ветеринарных наук

Полтавська державна аграрна академія

ПОШИРЕННЯ ЕЙМЕРІОЗУ КІЗ У ОСОБИСТИХ ПІДСОБНИХ ГОСПОДАРСТВАХ м. ПОЛТАВИ

Рецензент – кандидат ветеринарных наук О.С. Клименко

Наведені дані щодо поширення, вікової та сезонної динаміки еймеріозу кіз в особистих підсобних господарствах Полтавської області. Видовий склад збудників еймеріозу кіз представлений шістьма видами: *Eimeria arloingi* – 56 %; *Eimeria caprina* – 30 %; *Eimeria alijevi* – 28 %; *Eimeria ninakohlyakimovae* – 15 %; *Eimeria jolchijevi* – 12 %; *Eimeria christensenii* – 6 %. Екстенсивність еймеріозної інвазії у козят становила 63–100 %, у кіз віком старше одного року, в середньому, 85 %.

У козят поточного року народження найвища екстенсивність інвазії відмічається у весняно-літній період (80–100 %), інтенсивність інвазії – 2348 ± 787 та 1640 ± 662 ОГФ. У дорослих тварин і молодняку віком 1–2 роки відзначають дві хвилі інвазії: навесні та восени. У 56 %

діб до семи місяців і кіз 1–4-річного віку, які належать власникам особистих підсобних господарств м. Полтава. Всього досліджено 240 тварин.

Для проведення копроскопічних досліджень у кіз індивідуально відбирали зразки фекалій із прямої кишки за допомогою приладу для відбору проб фекалій у дрібної рогатої худоби [2].

Копроскопічні дослідження проводили за способом В.Н. Трача із використанням у якості флотаційного розчину аміачної селітри з густиною 1,295. Підрахунок кількості ооцист еймерій в 1 г фекалій проводили згідно з ДСТУ 25383-82 (СТ СЗВ 2547-80). Видову належність еймерій визначали шляхом культивування у 2 % розчині біхромату калію за температури 30 °С протягом семи діб. У роботі користувалися класифікатором М.В. Крилова [3].

Результати досліджень. У процесі дослідження виявили, що в умовах Полтавської області екстенсивність еймеріозної інвазії у кіз, залежно від їх віку та сезону, становить від 63 до 100 %; інтенсивність еймеріозної інвазії коливалася від кількох сотень до 10 тисяч ооцист у грамі фекалій.

Результати вивчення вікової динаміки еймеріозу кіз свідчать про те, що показники ЕІ та ІІ залежать від віку тварин. Перші ооцисти еймерій виявляли у козенят уже в 16-денному віці. Екстенсивність інвазії (ЕІ) становила 63 %, у разі невисокої інтенсивності інвазії (ІІ) – від 17 до 86 ооцист у грамі фекалій (далі – ОГФ). До 20-го дня життя ЕІ зростала до 78 %, а ІІ у заражених козенят коливалася в межах від 127 і до 767 ОГФ. У козенят місячного віку продовжували зростати показники ЕІ до 85 %, та ІІ – від 357 до 5798 ОГФ. ЕІ у козенят 2–3-місячного віку сягає 90–100 %, а інтенсивність – 10 тисяч ОГФ. У віці 4–6 місяців інвазованість козенят залишається на високому рівні (90–100 %), а ІІ знижується до 2678–3260 ОГФ. У козенят 6-місячного віку ЕІ і ІІ знижуються, відповідно, до 75 % і від 105 до 1350 ОГФ. Такий рівень зараженості зберігається у козенят до року.

У молодняку 1–2 років і дорослих тварин ЕІ стабілізується й становить 80–100 % за незначної ІІ (від 150 до 678 ОГФ).

Сезонна динаміка еймеріозу козенят поточного року народження постійно змінюється. У зимовий період ЕІ коливається в межах 70 % при ІІ

уражених тварин інтенсивність інвазії коливалася від кількох сотень до 10 тисяч ооцист у грамі фекалій. Найсприйнятливішим до еймеріозу був молодняк кіз віком від 16 днів до 4 місяців.

Ключові слова: еймеріоз, кози, вікова та сезонна динаміка.

Постановка проблеми. Інвазійні хвороби тварин мають значне поширення в багатьох країнах світу, в тому числі й в Україні. Серед патологій телят, ягнят, кроленят раннього віку особливо велика роль належить еймеріозу. За даними багатьох дослідників, це захворювання завдає значної шкоди тваринництву, що виражається в зниженні кількості та якості продуктивності, фінансових витратах на проведення лікувально-профілактичних заходів [1, 4, 7]. Що стосується питання поширення еймеріозу кіз в Україні й, зокрема, в Полтавській області, то дане захворювання практично не вивчалось.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Проблема еймеріозу дрібної рогатої худоби, зокрема, кіз, тривалий час залишалася поза полем зору науковців. Та інформація, що стосується даної інвазії, висвітлює переважно проблеми вівчарства [1, 4, 5].

За окремими літературними даними, екстенсивність даної інвазії серед кіз у світі становить близько 40–100 % [6, 7].

На сьогодні еймеріоз кіз продовжує залишатися досить актуальною й маловивченою проблемою [7].

Мета і завдання дослідження. Мета роботи полягала у вивченні поширення еймеріозу кіз в умовах особистих підсобних господарствах м. Полтава. Завдання:

- вивчити поширення еймеріозу кіз;
- вікову та сезонну динаміку еймеріозу кіз.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводили протягом 2012–2013 року на базі наукової лабораторії кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, а також лабораторії клінічної діагностики кафедри терапії Полтавської державної аграрної академії.

Експериментальні дослідження виконували на козенятах віком від двох

274±132 ОГФ. Навесні цей показник зростає до 80–100 % за одночасного збільшення кількості ооцист (2348±787). Влітку ЕІ знаходиться в межах 90–100 %, а ІІ зменшується до 1640±662 ОГФ. Восени ЕІ знижується до 75 % за поступового зниження ІІ – 685 ±462 ОГФ.

У дорослих кіз і молодняку 1–2-х років відзначені дві хвилі інвазії впродовж року: навесні та восени. Зараженість кіз у зимовий період становить 85 %, навесні й восени процент інвазованих тварин збільшується до 95–100 %, а влітку зменшується до 80 %; ІІ у цих вікових групах тварин протягом усього року становить від 59 до 795 ОГФ.

Встановлено, що на території м. Полтава видовий склад збудників еймеріозу кіз представлений шістьма видами: *Eimeria arloingi* (Marotel, 1905, Martin, 1909) – 56 %; *Eimeria caprina* (Lima, 1979) – 30 %; *Eimeria alijevi* (Musaev, 1970) у 28 %; *Eimeria ninakohlyakimovae* (Yakimoff- Rastegaieff, 1930) – 15 %; *Eimeria jolchijevi* (Musaev, 1970) – 12 %; *Eimeria christenseni* (Levine, Ivens & Fritz, 1962) – 6%. У 65 % зразків фекалій реєстрували 3–5 видів еймерій одночасно.

Найбільш поширеними видами еймерій у молодняку є *E. ninakohlyakimovae*, *E. arloingi*, *E. alijevi*, у дорослих кіз – *E. alijevi*, *E. jolchijevi*, *E. ninakohlyakimovae*. Види *E. caprina* і *E. christenseni* зустрічалися порівняно рідко як у дорослих, так і в молодняку кіз.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні ефективності протиеймеріозних препаратів у козенят і кіз за даної інвазії.

Висновки:

1. У результаті проведених досліджень встановлено, що екстенсивність еймеріозної інвазії у козенят особистих підсобних господарств міста Полтава становила 63–100 %, у кіз віком старше одного року, в середньому, ЕІ=85 %. У 56 % уражених тварин інтенсивність еймеріозної інвазії коливалася від кількох сотень до 10 тисяч ОГФ. Найсприятливішим до еймеріозу був молодняк кіз віком від 16 діб до 4-х місяців.

2. У козенят поточного року народження найвища ЕІ відмічається у весняно-літній період (80–100 %), ІІ – 2348±787 та 1640±662 ОГФ. У дорослих тварин і молодняку віком 1–2 роки відзначають дві хвилі інвазії:

навесні та восени.

3. Встановлено, що паразитофауна еймерій кіз на території м. Полтава представлена шістьма видами: *Eimeria arloingi* (Marotel, 1905, Martin 1909) – 56 %; *Eimeria caprina* (Lima, 1979) – 30 %; *Eimeria alijevi* (Musaev 1970) у 28 %; *Eimeria ninakohlyakimovae* (Yakimoff- Rastegaieff, 1930) – 15 %; *Eimeria jolchijevi* (Musaev, 1970) – 12 %; *Eimeria christenseni* (Levine, Ivens & Fritz, 1962) – 6 %.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. *Вершинин И.И.* Кокцидиозы животных и их дифференциальная диагностика. – Екатеринбург, 1996. – 264 с.
2. *Корчан Л.М.* Прилад для відбору проб фекалій у дрібної рогатої худоби / Л.М. Корчан // Ветеринарна медицина України. – 2009. – № 8. – С. 28–29.
3. *Крылов М.В.* Определитель паразитических простейших. – Спб.: Наука, 1996. – 602 с.
4. *Приходько Ю.А.* Эймериоз овец и усовершенствование мер борьбы с ним: автореф. дис. ... канд. вет. наук: специальность 16.00.11 «Паразитология» / Ю.А. Приходько. – Х., 1986. – 27 с.
5. Рекомендації щодо гельмінтологічних досліджень тварин С.І. Пономар, Н.М. Сорока, О.П. Литвиненко [та ін.]. – Біла Церква, 2008. – 78 с.
6. Coccidiosis in goats and prevention [Електронний ресурс] / Alabama auburn universities. Режим доступу: <http://www.aces.edu/pubs/docs/U/UNP-0109/UNP-0109.pdf>.
7. *Ruiz. A.* Influence of climatic and management factors on *Eimeria* infections in goats from semi-arid zones / A. Ruiz, J. González // Journal of Veterinary Medicine B., Infectious Diseases and Veterinary Public Health. – 2006. № 53(8). – P. 399–402.